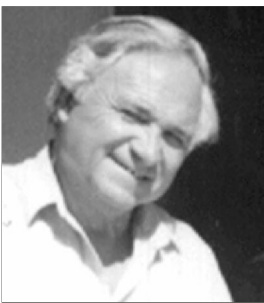

За чистотата на българския език

Иван Малев

Не съм филолог, нито литератор, но този проблем ме занимава от много време. От ученическите ми години през 50-те на миналия век до днешни дни съм свидетел как се променя нашият език. С напредването на прогреса по отношение на науката и технологиите, това е естествено, но много чуждици и особено русизми, изместват нашите думи. Половината от българските министър-председатели след 1944

г. са руски граждани. Те в своя речник използват много руски думи. С течение на времето много хора започнаха да им подражават и оригиналността. Разпространявани като мода те стават нещо обичайно. Примери много, ще се спра поне на няколко: припом – начин; крути – строги; разчет – смятам, изчислявам; болшинство – мнозинство; удачно – успешно; сполучливо; касае се – отнася се, относно; регион – район; извънредно – извънредно; омъжена – женена и т.н. последният пример оставя често в неловко положение жени и мъже. Много мъже, за да бъдат оригинални, казват, че са омъжени. Преди десетина години при посещението на японската

тогава принцеса, известната наша репортерка Даниела Кънева каза потелевизиата, че японският император не бил омъжен.

За сведение или справка почти във всички езици за значението на „женитба“ има само една дума за мъжа и за жената – те са женени. На английски – мерит; на немски – фаератет; на френски – марит; на испански – касадо, касада; на румънски – касаторит; евли на турски и т.н. Само при нас излезе тази мода от 30 години насам да се дели това понятие – женен за мъж и омъжена за жена. Нека да поразсъждаваме малко. Как така, когато двама се женят, изведнъж жената да става омъжена? То такова било правилото – за мъжа, защото е мъж – женен,

а за жената, защото е жена – омъжена. Особено последното звучи толкова пошло и грозно. Жената след брака, не че защото получава нещо мъжко се омъжва, а точно обратното – тогава става истинска жена. Защо казваме тогава на нобеловите младоженци и за двамата? Иначе жената би трябвало да е младомъжка, нали? Тогава е смешно и грозно. Тогава понятието 4женитба“ значи не идва от думата „жена“. Понятието „женитба“ идва от думата „жътва“. Жъна – жения. Хората са казвали отивам да женя. Така, както житните класове узряват за жетва и се жетат, така и младежите, когато узреят за това, стават пълнолетни, се женят. Кралица Елизабет от Средните векове не вли-

за в брак, нито с испанския, нито с френския крал, за да запази своето кралство и казва, че се жени за Англия, а нашите съвременни преводчици превеждат, че тя се омъжва, представете си, за Англия. Смешно, нали. Понятието, че някоя жена се отдава изцяло на професията си, е, че тя се е оженила за нея, а не омъжила. Какво да кажем също за узаконените еднополови бракове – кой се жени и кой се омъжва? Например Иван се е оженил за Стоян или Стоян се е омъжил за Иван – иди, че ги разбери! А за лезбийките – кой от двете омъжена, нали двете са жени?

Това неправилно се разпространява и утвърждава, особено много от артистите при преводи и дублирането на чужди филми. Кой им дава правото да го вършат? Говори се вече за закон за чистотата на българския език. Това трябва да се направи час по-скоро. Нека се вслушаме в мнението на опитните специалисти като например д-р Стефан Брезински в статията му „Удачно ли ни касаят руснаците?“

Най-мъдър е нашият народ – чуйте само как звучи една стара народна песен: „мома се е заженела“, а не заомъжила. Ние имаме прекрасни думи в нашия български език. Руската дума „удача“ има много български синоними – умело, уместно, успешно, точно и т.н. Руската дума „касае“ на български има синонимите – засяга, отнася се до, по отношение на, или прос-

Иван МАЛЕВ

Световната картография избра Албена

Българският курорт Албена ще домакинства на четвъртата международна конференция. Проявата ще се състои от 18 до 22 юни 2012 г. и ще премине под патронажа на еврокомисаря Кристалина Георгиева. Черноморският ни курорт е предпочетен поради отличните условия, които предоставя за провеждането на конгресен и конферентен туризъм, съобщават от Международния търговски и културен център ГЕОПАН, Бургас – един от учредителите на Бъл-

гарската картографска асоциация (БКА). Оттам посочват, че работата на представителния научен форум ще бъде фокусирана върху научно-приложни проблеми на картографията при развитието на страните от Балканския полуостров. Голям интерес представлява двудневният семинар, посветен на управлението на кризи и бедствия, организиран от проф. д-р Милан Конечни и възможностите, които дават модерните цифрови географски системи за то-

зи подход. Актуалността на проблема е несъмнено голяма и е от значение за района не само на нашето Северно Черноморие, а и за целия Европейски съюз. Практическата насоченост на форума ще позволи на българските черноморски общини да се информират „от извора“ за последните постижения на картографията – ГИС в управлението и опазването на общинската собственост, обществения ред, околната среда и здравеопазването.

Руслан ЙОРДАНОВ

„Балканът, ханът и чифликът“ от Светлозар Игов

Фото: РБ „Дора Габе“

В третата от поредните литературни вечери, посветени на 1 ноември - Ден на народните будители в Регионална библиотека „Дора Габе“ се състоя премиера на книгата на Светлозар Игов „Балканът, ханът и чифликът“, издание на издателство „Литературен форум“, съобщават от библиотеката. Проф. д-р Светлозар Игов получи през 2010 г. националната награда

„Йордан Йовков“ за научни изследвания и популяризиране на Йовковото литературно наследство. Организатори на проявата са Община град Добрич, Регионален исторически музей - Добрич, Сдружение на писателите - Добрич и Регионална библиотека „Дора Габе“. „Балканът, ханът и чифликът“ от Светлозар Игов представи доц. Ангелия Велкова-Гайдар-

жива от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Литературната среща води д-р Кремена Митева - главен уредник в дом-паметник „Й. Йовков“ - Добрич. Последната книга на Светлозар Игов „Балканът, ханът и чифликът“ - Привидният реализъм на Йордан Йовков е издадена със съдействието на Община град Добрич. Изданието е спечелило конкурс на Министерството на културата. Редактор на книгата е Марин Георгиев, а художественото оформление е дело на Яна Левиева. Проф. д-р Светлозар Игов (1945) е литературен историк и критик, поет, романист, есеист, преводач, университетски преподавател. Завершва славянска филология в Софийския университет (1966). Специализира в Загреб и Белград (1967-1968). Асис-

тент в Софийския университет (1967-1969), Редактор във в. „Литературен фронт“ (1969-1970) и сп. „Съвременник“ (1971-1976). Научен и старши научен сътрудник в Института за изкуствознание и Института за литература при БАН (1976-2010). Преподавател в Пловдивския университет (1978-). Главен редактор на сп. „Език и литература“ (1994-2005). Издал е 40 книги, сред които „История на българската литература“, монография за Иво Андрич, студии и монографии за класически и съвременни български писатели, две книги критика „Грозните патета“, три книги с фрагменти „Призори“, стихосбирките „Отсъствие“, „Ttagelaphos и други стихотворения“ и „Там“, романите „Елените“, „Там, на Балканите“ и др.

Ангел РАДИЛОВ

Благодарност към РПУ - Балчик

Семейство Димитрови от гр. Балчик, сърдечно благодарим на служителите на РПУ - Балчик за това, че откриха и върнаха мобилния телефон на снаха ни, който тя изгуби в края на месец септември.

Да сте живи и здрави и да имате успехи в професията.

С благодарност - сем. Димитрови

31 октомври - Международен ден на Черно море Една постъпка променя всичко

В съвременния свят все по-често чуваме за вредите, които нанасяме на околната среда. Човечеството води неравностойна борба с природата, неосъзнавайки, че вреди единствено на себе си. Застанали пред морето, ние се чувстваме незначителни. Смятаме, че нашата вреда е нищожна и по никакъв начин не може да промени екосистемата. Забравяме факта, че една постъпка променя всичко. Хората, които приемат присърце съдбата на море-

то едва ли ще забравят зимата на близката 2007 г., когато в акваторията на Азовско и Черно море се изливат стотици тонове петрол след аварията в Керченския залив. Капитанът на танкера, разбира се, е невинен. Невинен, който осъжда над 30 000 птици и други морски обитатели на смърт. Това ни кара да се замислим колко „компетентни“ техници и корабостроители са одобрили танкера, който пренася потенциално оръжие за екологи-

ята. Ето как една постъпка може да промени всичко в отрицателна посока. Морето е един различен свят, чиито „жители“ са много по-малко от хората, които приемат за даденост и първа цел за експлоатация. Ние всеки ден „общуваме“ с този свят. Кораби кръсотват бреговете му, сондажи достигат дълбините му, промишлени и отходни води се изливат ежедневно. Ако хипотетично обитателите му се превърнат в хора, каква ли присъда биха

отредили на вредителите? В последните години зачестяха случаите на мъртви делфини по бреговете на Българското черноморие. През изминалото лято и аз имах неприятната чест да стана свидетел на тази принудена смърт. Край един от плажовете на моя роден град Балчик бях изхвърлен малък делфин, с размерите на шаран. Смугените туристи с жалотминаваха малкия труп на бозайника, а служителите на комплекса се погрижи-

ха да покрият случая бързо, за да избегнат разследване на природозащитници. В последствие научих, че застрашеното животно напада рибарските мрежи с цел да изяде улова. Там намира и смъртта си. Жестоката истина е, че рибарите не се церемонят да ликвидират виновника, навлезъл в „неприкосновените капани“. Ето как, в един или друг момент, с постъпката си, можем да станем съучастници на деяние, което не опира само до мо-

ралния избор, а се наказва от закона. Закон, който трябва да пропълзи по „магистралата“ от незагрижени хора, за да достигне виновника. Възможно ли е това? Може би когато започнем да виждаме делфини само в делфинариума. Но и в най-мрачната статистика винаги се вижда лъч светлина. Нараста броят на доброволците и природозащитниците, което е добра новина и за морето. През 2009 г. имах удоволствието да присъ-

твам на честването на Деня на Черно море – 31 октомври. Тогава много млади хора от България, Румъния, Украйна, Русия, Грузия и Турция оформиха контурите на морето, като отделни представители отправиха призив към неговото опазване в бъдещите години. Това е показател, че младото общество, в което са надеждите за един по-добър свят, с постъпките си, започва да променя всичко.

Ерсин ИСМАИЛОВ

